

Романюк Н., Гаврилькевич В. Образотворча робота з глиною як засіб вдосконалення комунікативних навичок у дітей дошкільного віку. *Формування особистості сучасного фахівця як суб'єкта самотворення в умовах освітнього простору* : матеріали XIV Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Хмельницький, 28 листопада 2024 р.) / за ред. О. В. Варгатої, Д. Є. Карпової; Хмельницький національний університет. Хмельницький, 2024. С. 257-260.

Наталія РОМАНЮК

*здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти,
факультету здоров'я, психології, фізичної культури та спорту,
Хмельницький національний університет*

E-mail: romanatsha@ukr.net

Науковий керівник:

В'ячеслав ГАВРИЛЬКЕВИЧ

*кандидат психологічних наук,
доцент кафедри психології та педагогіки,
Хмельницький національний університет*

E-mail: gavrilkevich@gmail.com

ОБРАЗОТВОРЧА РОБОТА З ГЛИНОЮ ЯК ЗАСІБ ВДОСКОНАЛЕННЯ КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Постановка проблеми. Сучасна дитяча психологія ґрунтується на тій позиції, що психічний розвиток дитини визначається взаємодією різних біологічних і соціальних чинників, умов, обставин, зокрема, він значною мірою залежить від умов життя та виховання. Ця концепція одночасно пояснює процес розвитку людини та вказує на можливість опосередкованого керування цим процесом [1, с. 34].

Людина, на відміну від тварин, має особливий (суспільно-історичний) досвід, що значною мірою визначає розвиток дитини. Основна роль відведена соціальному досвіду, зафіксованому у формі предметів, знакових систем. Дитина

його не успадковує, а привласнює. Умовою засвоєння соціального досвіду є активна діяльність дитини та характер її спілкування з дорослими, а пізніше і з однолітками [1, с. 37].

Зокрема, значний вплив на процес психічного розвитку дитини має саме комунікативний фактор як головний чинник соціалізації, розвитку та самоусвідомлення.

Суть комунікації (спілкування) полягає в різних видах взаємодії, що дає змогу узгоджено планувати, реалізовувати, контролювати та коригувати свої дії, задовольняти особистісні потреби. Завдяки комунікації дитина пізнає світ та себе в ньому, здобуває соціальний досвід, розвивається і утверджується як особистість [1, с. 206]. Саме тому надзвичайно важливо формувати та розвивати комунікативні навички у дітей дошкільного віку. У віці приблизно від 5 до 7 років формуються ініціативність, бажання щось зробити. Блокування розвитку цих бажань призводить до появи почуття провини та страху проявити себе [3, с. 90].

Вирішальну роль на цьому етапі розвитку відіграють групові ігри, спілкування з однолітками, спільна діяльність, що розвиває уяву дитину, дає змогу їй «приміряти» на себе різні соціальні ролі тощо. Окремої уваги в цьому контексті заслуговує образотворча діяльність з глиною.

Виклад основного матеріалу. Досліджуючи питання використання саме глини, як матеріалу для роботи з дітьми, ми звернули увагу, що у вітчизняній академічній психології мало публікацій на цю тему. Вивчаючи досвід закордонних колег, ми дізналися, що образотворча робота з глиною показала себе як ефективний засіб вдосконалення комунікативних навичок у дітей дошкільного віку.

Цей вид творчості – один із найбільш наочних із усіх видів мистецтва і дозволяє психологу спостерігати за станом дитини. Дійсно, психолог, спостерігаючи за тим, як дитина працює з глиною, може бачити, що відбувається з нею. Робота з глиною – це хороший спосіб стимулювати словесне вираження

почуттів у дітей, яким не дістає таких здібностей. Водночас цей вид роботи дозволяє дітям з надмірною схильністю до вербалізації позбутися надлишку слів. Дитина може отримувати задоволення від самостійної діяльності, але ліплення може також стати приводом справжньої соціальної активності. За нашими спостереженнями, у процесі такої спільної діяльності діти ведуть чудові бесіди один з одним. Вони часто взаємодіють одне з одним на новому рівні, діляться одне з одним міркуваннями, думками, почуттями, відчуттями, таким чином формуючи навички побудови соціальних зв'язків шляхом здорової комунікації.

Образотворча робота з глиною допомагає зближувати людей з їхніми почуттями, будучи своєрідним містком між підсвідомим і усвідомленим. Вона сприяє відреагуванню негативних емоцій, зокрема, страхів і агресії, зняттю нервово-психічного напруження. Глина є природним матеріалом, і тому образотворча робота з глиною дозволяє налагоджувати контакт із справжнім світом природи. Глина цінується як природний, неструктурований, пластичний тривимірний матеріал, вона не вимагає спеціальних навичок для роботи з нею. Вона податлива, м'яка і нею легко керувати. Цінним є також те, що її використання передбачає роботу безпосередньо руками, без підручних інструментів, і вимагає певних фізичних зусиль. Глина вважається ідеальним матеріалом для передачі емоцій і переживань людини, а сам процес роботи з глиною є цілющим. Також, глина – це природний матеріал, що використовується протягом всієї історії людства, тому при роботі з нею легко вийти на архетипний рівень, на рівень метафор. Крім цього, глина допомагає виразити досвід, який не вдається описати словами. Людський досвід настільки великий, складний і заплутаний, що мова не завжди може визначити всі його аспекти. Глина допомагає «захопити» почуття, переживання і надати їм форму [4].

Висновки. Ефективна соціалізація дитини визначає її успіх в житті. Соціально-особистісний розвиток дошкільників і всі завдання, з цим пов'язані, були актуальні завжди, але особливо важливими є зараз, коли кількість інформації

є надмірною, а обмін нею дуже швидкий. Щоб не заплутатися і знайти себе, кожній людині потрібна допомога в ранньому дошкільному віці, коли формується її особистість.

Комунікативний розвиток – важливий елемент соціалізації дитини. Дуже важливо використовувати ефективні методики, які зможуть розвинути комунікативні навички кожної дитини найкращим чином. І образотворча робота з глиною дає широкі можливості розвитку цієї сфери.

Список використаних джерел

1. Павелків Р. В., Цигипало О. П. Дитяча психологія : навчальний посібник. Київ: Академвидав, 2008. 432 с.
2. Павелків Р. В., Цигипало О. П., Психодіагностичний інструментарій в умовах дошкільного закладу : навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2013. 296 с.
3. Марінушкіна О. Є. Настільна книга шкільного психолога. Харків: Ранок, 2011. 288 с.
4. Голованенко Н. С. Консультація для педагогів ЗВО: «Глинотерапія на чучасному етапі навчання й виховання. *Бібліотека методичних матеріалів*. URL: <https://vseosvita.ua/library/konsultacia-dla-pedagogiv-zdo-glinoterapia-na-sucasnomu-etapi-navcanna-j-vihovanna-276255.html?rl=4135191> (дата звернення: 19.11.2024).